

Z naj sodobnejšimi laboratoriji in zeliščnim vrtom na strehi

Fakulteta za farmacijo UL: Na ljubljanskem Brdu bo poleg nove stavbe fakultete za strojništvo tudi sodobna izobraževalna stavba za bodoče farmacevte.

Glavni vhod v fakulteto za farmacijo bo v izteku Zelene aleje znotraj kampusa. FOTO: Računalniški prikaz Andrej Blatnik

Saša Bojc

12.03.2022

Pred osmimi leti sta bili na Večni poti 113 v bližini ljubljanskega živalskega vrta in Poti spominov zgrajeni fakulteta za kemijo in fakulteta za računalništvo in informatiko, zdaj je v pripravi občinski podrobni prostorski načrt še za dve fakulteti Univerze v Ljubljani: fakulteto za strojništvo (po načrtih biroja Sadar+Vuga) in fakulteto za farmacijo (po načrtih Arheme in Atelier arhitektov), pri zadnji pridobitev gradbenega dovoljenja pričakujejo že v začetku prihodnjega leta.

Avtorji načrtov nove fakultete za farmacijo (**Matjaž Pangerc, Nataša Blažko, Jurij Kobe, Maja Kovačič, Tanja Paulin, Peter Plantan, Urša Podlipnik, Ina Radšel**) so precej pozornosti namenili zelenju oziroma ga povezali s stavbo, ki bo umeščena v zeleni obroč Ljubljane. Zasnovali so jo z večetažno vstopno avlo in v pritličju skoncentrirali ves javni program s predavalnicami, jedilnico in knjižnico, ki se z atriji odpirajo proti jugu v zelenje in povezujejo z okolico. V prvih dveh nadstropjih so pedagoški in raziskovalni laboratoriji, v zadnjem nadstropju oziroma terasni etaži pa kabineti, uprava in dekanat ter velika senatna soba.

Vstopni prostor z glavno osrednjo večvišinsko avlo, ki je osvetljena prek atrijev in steklene strehe. FOTO: Računalniški prikaz Andrej Blatnik

»S tako organizacijo prostorov smo želeli doseči, da višje ko gremo po stavbi in s tem ne nazadnje tudi po znanju in statusni lestvici, manj ljudi je srečati, bolj je tiho in intimno. Tako se v pritličju zadržuje največ ljudi oziroma študentov, v zgornji etaži pa le še profesorji,« sta osnovno zamisel opisala arhitekta Matjaž Pangerc in Tanja Paulin. Sicer pa stavba omogoča prečne poglede skozi njo od spodaj navzgor in obratno, vidi se tudi v nekatere laboratorije, tako imajo študenti vpogled v raziskovalni proces starejših kolegov in raziskovanje, kar vidijo tudi kot morebitno motivacijo za študij in krepitev pripadnosti fakulteti.

Danosti lokacije

Za najbolj dovršene laboratorije, tiste, ki zahtevajo najvišje standarde čistosti, varnosti in prezračevanja in v katerih delajo in raziskujejo profesorji vseh kateder, doktorandi, mladi raziskovalci ..., se jim že v začetku razvijanja koncepta ni zdelo primerno, da bi bili umeščeni med vajalnice in predavalnice oziroma v pedagoški del stavbe. Tako so jih zasnovali v ločeni stavbi na severozahodu objekta – infrastrukturnem centru.

»To je zaradi vseh laboratorijskih standardov kakovosti tehnološko zelo zahtevna stavba. Če so v učnem laboratoriju inštalacije lahko vidne, tukaj to ni mogoče in v višinsko omejeni stavbi je to velik izziv. Poleg tega je bilo treba zadostiti vsem zahtevam, zlasti za laboratorije z najvišjimi standardi čistosti, v katerih so jasne zahteve, kje se vstopa, kje se preobleče ..., tako smo se o tem morali dobro poučiti,« je povedala arhitektka.

Že v premisleku o urbanistični zasnovi so se trudili, da bi, ker gre za univerzitetni kampus, ustvarili tudi kakovostne prostore, ki bi ponujali čim več možnosti za druženja tudi s študenti drugih fakultet. Danosti, ki jih ponuja lokacija, so izkoristili tako, da so na južni strani v stavbo z atriji pripeljali zelenje, kar pomeni, da se bo pogled na tam rastoče zelenje odpiral tudi iz višjih nadstropij. Poleg atrijev pa bo naravna svetloba v druge dele prihajala tudi od zgoraj, saj so svetlobo vanjo vnesli s strešnimi svetlobniki.

Proti jugu se stavba prek ozelenjenih atrijev odpira proti naravi.

»Stavba ima tudi kletno etažo, v kateri pa so urejena parkirišča in tudi dve zaklonišči, ki ju zapoveduje zakonodaja za tako velike objekte. V njiju bo prostora za po 250 in 300 ljudi. V pritličju bo delovala tudi učna univerzitetna lekarna, ki se bo odpirala na severni trg. To bo prav tako eden od učnih prostorov, zamišljen je kot konceptualna lekarna oziroma lekarna prihodnosti, ki pa bo pomenila tudi stik z javnostjo. Morda bi v njej v prihodnosti lahko organizirali tudi sezonska cepljenja in podobno,« je še dodal Matjaž Pangerc. Sicer pa so jim bile za navdih pri izboru barv zdravilne rastline, te bodo naseljevale tudi streho fakultete, ob PST so zasnovali kar 400 kvadratnih metrov zeliščnih vrtov, prav tako za učne namene.

Spremenjene razmere

Študij na fakulteti za farmacijo, ki se je začel leta 1960, se je v šestih desetletjih zelo spremenil. Število študentov se je nekajkrat povečalo, a še vedno domujejo v Plečnikovi stavbi nekdanje Tehniške fakultete iz leta 1921 na Aškerčevi ter morajo študij zaradi prostorske stiske izvajati na vsaj petih lokacijah, kar študentom in profesorjem jemlje dodaten čas, fakulteti pa denar.

»Med drugim smo v tovarni Ilirija na Tržaški uredili vajalnice in predavalnice, saj je specifičnost našega študijskega procesa tudi v tem, da morajo biti ti prostori povezani. Predavanja iz predmetov, povezanih z našo stroko, poslušajo še na medicinski fakulteti na Zaloški, kjer se prav tako srečujejo s prostorsko stisko, na fakulteti za matematiko in fiziko na Jadranski cesti pa tudi v Rožni dolini. Najmanjše prostorov je velik finančni zalogaj in veliko lažje je, če bi prišel profesor na lokacijo, kot da mora skupina študentov na drug konec Ljubljane,« je dekanja, profesorica **dr. Irena Mlinarič-Raščan** orisala trenutne študijske razmere na vodilni raziskovalni visokošolski instituciji na področju farmacije, klinične biokemije, toksikologije in kozmetologije v Sloveniji, ki se redno uvršča med 300 najboljših fakultet na svetu.

Ko so leta 2000 dobili nov prizidek k stavbi na Aškerčevi, je na fakulteti študiralo 60 bodočih farmacevtov, danes je vpis skoraj trikrat večji, študirati pa bi si jih želelo še več – okoli 400. Prostorska preverba leta 2008 je pokazala, da jim primanjkuje kar 40 odstotkov prostorov, pet let pozneje so ugotovili še večji primanjkljaj glede na razvoj tehnologij, ki se uporabljajo pri sodobnih učnih procesih farmacije.

Tako naj bi bila videti amfiteatralna predavalnica ob atriju, kjer bodo zasajene tudi zdravilne rastline. FOTO: Računalniški prikaz Arhema in Atelier arhitekti

»Nova stavba bo zelo velik prispevek k študiju, še zlasti ker se bomo lahko vključili v projekte, ki zahtevajo določeno tehnološko opremljenost oziroma standard laboratorijev, česar doslej nismo mogli. Raziskovalno smo močni, vsak pedagog je

tudi raziskovalec znanstvenik, tudi študenti se vključujejo v klinične projekte ter raziskovalno delo za potrebe industrije,« je poudarila Raščanova.

Fakulteta, ki jo vodi, ima tudi številne izkušnje pri izvajanju, monitoringu in vrednotenju rezultatov kliničnih študij zdravil in bodo šele na novi lokaciji na Brdu dobili ustrezno logistiko, že na stari pa deluje registrirani medicinski laboratorij, ki opravlja tudi redke preiskave, ki jih drugi laboratoriji ne. V univerzitetnem kampusu na Brdu si obetajo še več interdisciplinarnega sodelovanja s tam situiranimi članicami Univerze v Ljubljani.

Nova stavba Fakultete za farmacijo UL

Naročnik: Fakulteta za farmacijo Univerze v Ljubljani

Avtorji: Matjaž Pangerc (Arhema), Nataša Blažko, Jurij Kobe, Maja Kovačič, Tanja Paulin, Peter Plantan, Urša Podlipnik, Ina Radšel (vsi Atelier arhitekti)

Neto kvadratura: 34.400 m² (brez parkirnih mest
28.600 m²)

Obsega: poleg predavalnic in laboratorijev še knjižnico, jedilnico, učno univerzitetno lekarno in zeliščni vrt

Vrednost investicije: ocenjena na približno 100 milijonov evrov
(z opremo)

Lepa, funkcionalna

Potrebe po njihovih kadrih so velike, in četudi se na prvi pogled zdi, da bi utegnila biti njihova nova stavba posledica pandemije covida-19, v kateri sta se izkazali farmacevtska znanost in industrija, sta fakulteti za strojništvo in farmacijo v sodelovanju z arhitekturno zbornico že leta 2018 pripravili dvostopenjski urbanistični in arhitekturni natečaj za obe novogradnji (nagrajenci urbanističnega so arhitekti **Šabec Kalan Šabec**). Je pa res, še dodaja sogovornica, da je pandemija prinesla finančni vir za uresničitev, saj je vlada leta 2020 gradnjo uvrstila med prioritete cilje načrta za okrevanje po pandemiji covida-19.

Arhitekti iz ljubljanskega biroja Atelier in Arhema, po načrtih katerih bo zrasla nova stavba fakultete za farmacijo, so sodelovali že pri urbanističnem natečaju leta 2018 (dobili so drugo nagrado), in že ta je bil izziv, kako spraviti tako obsežen program v

omejitve v prostorskih aktih, pri stavbi fakultete pa, kako njen obsežni program umestiti v zapovedano višino. Na natečaju prva nagrada ni bila podeljena, njihova idejna rešitev si je delila enakovredno drugo nagrado z rešitvijo biroja Arhitektura Krušec.

Naročnik jih je nato pozval v drugi krog izbora. Dekanja, ki si je s širšo vodstveno ekipo fakultete, ki je vključena v projekt, ogledala več fakultet za farmacijo po Evropi, je prepričana, da so se dobro odločili, da so izbrali »funkcionalno rešitev, ki je tudi lepa, z zeliščnim vrtom«. Poleg tega pa je pri taki izobraževalni stavbi treba zadostiti tudi zahtevam po varnosti pri delu, ki jo določa stroga zakonodaja, z nevarnimi kemikalijami in biološkim materialom delajo že študenti.

V Plečnikovi stavbi na Aškerčevi domujejo že 62 let. Foto Zajem zaslona

Stoletje Plečnikove stavbe

Fakulteta za farmacijo zdaj domuje v prvi stavbi ljubljanske univerze Stara tehnika, ki pa je potresno najbolj neustrezna stavba Univerze v Ljubljani. Zasnoval jo je Jože Plečnik v letih 1920 in 1921. Kot navaja spletna stran MAO, jo je zasnoval še v Pragi, tik pred vrnitvijo v Ljubljano, ko je sprejel mesto profesorja na Šoli za arhitekturo. Stavba je bila zgrajena v naglici kot začasni objekt, ki naj bi sprejel nekaj oddelkov novoustanovljene Tehniške fakultete, med katerimi je bila tudi arhitektura. V Stari tehniki je leta 1960 začela delovati fakulteta za farmacijo, leta 2000 je pridobila nov prizidek, s katerim je zaradi vedno večjega števila študentov deloma omilila prostorsko stisko. Leta 2009 je bila razglašena za kulturni spomenik državnega pomena.